

ΑΡΗΣ ΣΤΟΥΓΙΑΝΝΙΔΗΣ

σκασμός

ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΗ ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΑ

... για μια λέξη που ακούγεται συχνά στην καθημερινή ομιλία.
Έχει πολλές σημασίες αλλά και πολλές συνώνυμες εκφράσεις.

Σκασμός!

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Από τις αυστηρές μαμάδες, τους δάσκαλους, καθηγητές, επιλοχίες ακούγαμε πάντα τη λέξη σκασμός. Η αυταρχική στέρηση της ελευθερίας του λόγου σε στενό κοινωνικό χώρο. Βασικός λόγος δεν ήταν ο θόρυβος όσο η έκφραση αντίθετης γνώμης που δεν καταπολεμάται με επιχειρήματα αλλά με αυταρχικές προστακτικές.

ΣΗΜΑΣΙΑ

Σιώπησε, σταματά να μιλάς.

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ

Από το αρχαίο ελληνικό ρήμα

Σχάζω

σχάζω, παρατ. (όπως αν προερχόταν από τύπο *σχάω)· μέλ. σχάσω [ᾶ], αόρ. ἀ' ἔσχᾶσα· αρχική σημασία, λύνω, χαλαρώνω τα δεσμά, αφήνω ελεύθερο· απ' όπου· I. σχίζω, ανοίγω, σε Αριστοφ.· σχάζω φλέβα, ανοίγω φλέβα, σε Ξεν. κ.λπ.· λέγεται για άνθη, σχάζω κάλυκας, σε Ανθ. II. 1. αφήνω κάτι να πέσει, εγκαταλείπω, σε Ξενοφώντα.

2. παραμελώ, αφήνω, εγκαταλείπω· σχάσας τήν φροντίδα, αφού απέβαλε τις μέριμνες από το νου του, άφησε το μυαλό του να χαλαρώσει, σε Αριστοφάνη· σχάζω τὰς μηχανάς, αφήνω τις μηχανορραφίες να μπουν σε λειτουργία, σε Πλούταρχο.

3. αναχαιτίζω, εμποδίζω, σταματώ κάτι, Λατ. inhibere· κώπαν σχάσον¹, δηλ. σταμάτα να κωπηλατείς, σε Πίνδ.· σχάσον ὄμμα, χαμήλωσε τα μάτια σου, σε Ευρ. — Μέσ., σχασάμενος τήν ἵππικὴν, αφήνοντας, σταματώντας την ιππασία, καταπαύοντας το ζήλο του για την ιππασία, σε Αριστοφάνη.

Από εδώ η προστακτική «σκάσε!»: σταμάτα να μιλάς . Η ενέργεια λέγεται σκασμός και εκφερόμενη με προστακτικό τόνο είναι συνώνυμη του «[σκάσε](#)».

Η μετατροπή του χ σε κ είναι συχνή πχ εσχάρα> σκάρα > , εσχάριον > σκαρί

ΣΥΝΩΝΥΜΑ

Βούλωσ' το

Εννοεί να βουλώσεις το στόμα σου. Βουλώνω, από το [βούλα](#), σημαίνει σφραγίζω, κλείνω ασφαλώς, ταπώνω.

πβλ.

'Η βουή του κουρασμένου τσούρμου όλο και θέριευε με τις βουρδουλιές. Κι ό κομίτο - ρεάλ, νευριασμένος, φώναξε τότε στον α[ρ]γκουζίνο την προσταγή :

— Τις **τάπες**² κι αράγκα !^{239.27}

Βλ.λ. [αράγκα](#)

¹ Διατηρείται στα προσταγματα της κωπηλασίας του πολεμικού Ναυτικού

² Πώματα από φελλό που έκλειναν το στόμα των κωπηλατών για να μην ακούγονται οι φωνές τους και εμποδίζουν την μετάδοση των προσταγμάτων. Εύκολα μπορεί κανείς να φαντασθεί το μαρτύριο αυτών των ανθρώπων.

Σκασμός!

Ησυχία!

Κάνε μώκο

Μώκος = εμπαιγμός, περίγελως ^(261.642)

Σήμερα το λέμε με την σημασία «μην απαντάς»

Παλιότερα φαίνεται ότι είχε την έννοια «απόφυγε να απαντήσεις, περιγελώντας τον ερωτώντα». Κοίταξε να τον ξεγελάσεις, να τον κοροϊδέψεις. Όχι όμως να σιωπήσεις όπως λέμε σήμερα .

Φαίνεται πως το μώκος είχε κάποια συγγένεια με το μώμος = κοροϊδία.

Αγγλικά **Mockery**

κάνε τουμπεκί

Κατά τους μετά την Ανεξαρτησία χρόνους οι μάγκες και οι κουτσαβάκηδες θεωρούσαν ύψιστη εκδήλωση μαγκιάς να αδειάσουν το καφενείο και να πιουν με την ησυχία τους τον καφέ. Κάποιοι ενυπάρχοντες μάγκες το είχαν για μεγάλη προσβολή να εκδιωχτούν, δεν τολμούσαν όμως και να συμπλακούν με την συμμορία. Προτιμούσαν λοιπόν την μέση λύση, έκαναν τουμπέκι, δηλαδή ψιλόκοβαν τον καπνό του ναργιλέ τους. Από αυτή την ενεργεία η φράση κάνω τουμπέκι κατέληξε να σημαίνει επιδεικνύω παντελή αδιαφορία, δεν αναμειγνύομαι και σιωπώ.

Πβλ. Ρεμπέτικο

Όταν ανάβει ο λουλάς εσύ δεν πρέπει να μιλάς

Όταν μιλώ την Κυριακή εσύ να κάνεις τουμπεκί

Ετυμολογία: από το τουρκικό tōmbeki < ιταλ. tabacco (δες στο ταμπάκος)]

κομμένη!

Ο ομίλων αποφασίζει την διακοπή της συζήτησης, τον τερματισμό των διαπραγματεύσεων. Δηλ το κομμένη (διακεκομμένη) αφορά την συζήτηση.

κοφ'το!

εδώ το «κόβω» έχει την σημασία διακόπτω, σταματώ. Το αναφορικό «το» αφορά τον λόγο, την ομιλία, το κουβεντολόι, το παραλήρημα. Με κάποιο πλατειασμό ακούγεται και ως «κοφ'την κουβέντα»,

Μουλώνω

Σιωπώ.

«Δώσ' μου δκυό ώρες 'πομονήν τζαι δκυό καρτεροσύνην να βάλω μιαν φωνήν μιτσιάν τζαι μιαν φωνήν μιάλην πέрки μ' ακούσ' ο βασιλιάς τζ' έρτει να με ποσπάσει».

« Τζαι βάλε μιάν τζαι βάλε δκυό τζαι βάλε όσες θέλεις ο βασιλιάς εν μακριά νά 'ρτει να σε ποσπάσει».

Πάνω στο φαν πάνω στο πκιείν, ο βασιλιάς ακούει.

«**Μουλλώστε** ούλλα τα βκιολιά τζαι ούλλα τα λαούτα τούτ' η φωνή που 'ξέβηκεν, εν της Αροδαφνούσας.

Σκλάβοι φέρτε τον μαύρον μου τον πετροκαταλύτην που καταλυεί τα σίερα τζαι πίννει τον Αφρίτην».

Αροδαφνούσα, δημοδες Κυπρου

Από το μουλώνω και ο μουλός ο άλαλος από το αρχαίο

Σκασμός!

μογιάλος, -ον, αυτός που μόλις μπορεί και μιλάει, βουβός, σε Κ.Δ.

μόγις (μόγος), επίρρ., με μόχθο και κόπο, δηλ. δύσκολα, σχεδόν, σε Όμηρ., Ηρόδ., Αττ.· πρβλ. του μετα-ομηρ. μόλις.

Πχ. Στην αρχή μου έφερνε συνεχώς αντιρρήσεις. Μόλις του έβαλα τις φωνές μούλωνε.

Σιωπή!

Η ενέργεια του σιωπάω, σωπαίνω, σιγώ. Απαιτώ να επέλθει σιωπή εκ μέρους κάποιου. Ανάλογο: ησυχία!

Λοιπές φράσεις

η σιωπή μου προς απάντησή σου, απαξιώ να σου απαντήσω ·

η σιωπή είναι χρυσός (γνωμ.), για περιπτώσεις κατά τις οποίες η σιωπή είναι η άριστη αντίδραση ·

ο νόμος της σιωπής, η υποχρέωση μυστικότητας που δεσμεύει τα μέλη μιας παράνομης ή εγκληματικής οργάνωσης απέναντι στην αστυνομία, ακόμα και στην περίπτωση που είναι οι ίδιοι θύματα.

Ο όρος **ομερτά** ([ιταλικά Omertà](#)) είναι άγνωστης προελεύσεως. Απαντάται στις περιοχές [Σικελίας](#), [Καλαβρίας](#) και [Απουλίας](#), όπου υπάρχει ισχυρή παρουσία παρανόμων οργανώσεων ([Μαφία](#)). Ο όρος αποδίδεται με την έννοια της μη συνεργασίας με τις αρχές. Στην πραγματικότητα είναι ο Νόμος της σιωπής, που η παραβίασή του πρέπει να τιμωρηθεί με θάνατο. Σε συνάρτηση με το νόμο της σιωπής είναι και η σικελική παροιμία «*όποιος δεν ακούει, δε βλέπει και δε μιλάει, ζει εκατό χρόνια*».

η σιωπή είναι χρυσός και το μίλημα ασήμι (παρ.), όταν μιλάμε, καλό θα είναι αυτά που θα πούμε να αξίζουν ·

λύνω ή σπάω τη σιωπή μου, αποφασίζω να μιλήσω για κάτι.

2087.284

Σας αφαιρώ τον λόγο

Πολιτισμένος «σκασμός» συνήθης στην κοινοβουλευτική πρακτική. Φράση εκφερόμενη από τον προεδρεύοντα του κοινοβουλίου.

Σίγα

σιγάω, μέλ. *-ήσομαι*, μεταγεν. *-ήσω*· παρακ. *σεσίγηκα* — Παθ., μέλ. *σιγηθήσομαι*, αόρ. *α' έσιγήθην*, παρακ. *σεσίγημαι*· **I.** είμαι σιωπηλός ή ήσυχος, τηρώ σιγή, σιγώ, σωπαίνω, σε Ηρόδ., Αττ.· **σίγα**, σιωπή! μείνε ήσυχος! σε Όμηρ. — Παθ., *τί σεσίγηται δόμος*, γιατί είναι τόσο ήσυχος το σπίτι; σε Ευρ. **II.** μτβ., παραμένω σιωπηλός, κρατώ κάτι μυστικό, σε Ηρόδ., Αισχύλ. κ.λπ. — Παθ., τηρούμαι στη σιγή ή κρατούμαι μυστικός, αποσιωπούμαι, αποκρύπτομαι, Λατ. *taceri*, σε Ηρόδ., Ευρ. κ.λπ.· *έσιγήθη σιωπή*, τηρήθηκε σιγή, σε Ευρ.

Πχ. Φράση: **τηρήθηκε ενός λεπτού σιγή εις μνήμην των πεσόντων.**

Η έλλειψη θορύβου και ομιλιών σήμερα και σιγαλιά.

Σκασμός!

Πβλ. το τραγούδι

Στης νύχτας τη σιγαλιά, σαν γέρνει η ζωή,
στ' αστέρια μια φωλιά, ζητούμ'εμείς ως το πρωί.
και σαν χαράζει η αυγή, και ψάλλουν τα πουλιά,
και πριν ο ήλιος βγει, θε να βρεθούμε αγκαλιά

Σώπα!

Αντί του αρχαίου σιώπησαν.

Δεν σημαίνει μόνο μη μιλάς αλλά δείχνει και έκπληξη η υποτίμηση της άξιας της πληροφορίας. Πχ.

- Παντρεύομαι!
- **Σώπα!** Και ποιαν παίρνεις;
- Την Χ από το Βόλο
- Μα αυτήν την έχει περάσει ο μίσος Βόλος
- **Σιγά** την πόλη!

σιωπάω, μέλ. *-ήσομαι*, μεταγεν. *-ήσω*, αόρ. α' *έσιώπησα*, παρακ. *σεσιώπηκα* — Παθ., μέλ. *σιωπηθήσομαι*, αόρ. α' *έσιωπήθην* (σιωπή)· **I.** είμαι σιωπηλός ή ήσυχος, τηρώ σιγή, σωπαίνω, σε Ηρόδ., Αττ.· *φησίν σιωπῶν*, δηλ. η σιωπή του υποδηλώνει συναίνεση, σε Ευρ. **II.** μτβ., φυλάσσω σιγή για κάτι, κρατώ μυστικό, δεν μιλά για κάτι, αποσιωπώ, σε Ξεν. κ.λπ. — Παθ., διατηρούμαι στη σιωπή ή κρατούμαι μυστικός· *σιγῶσ' ὦν σιωπᾶσθαι χρεών*, κρατώντας μυστικά όσα πρέπει να παραμείνουν μυστικά, σε Ευρ.

Παράγωγο **σιωπηλός**, **-ή**, **-όν** (**σιωπάω**), αυτός που σιωπά, αμίλητος, σιωπηρός, ήσυχος, ήρεμος, άφωνος, σε Ευρ.

σωπάω, Δωρ. και ποιητ. αντί *σιωπάω*.

Κυριότερα σύνθετα τα:

άποσιωπάω, μέλ. *-ήσομαι*· **I.** σταματώ να μιλά, τηρώ σιγή, σε Ισοκράτη., Πλούταρχο. **II.** μτβ., **κρατώ κάτι μυστικό**, σε Λουκιανό.

παρασιωπάω, αποσιωπώ, περνώ στη σιωπή, **αποκρύπτω**, σε Πολύβιο.

Τσιμουδιά!

τσιμουδιά (η) |χωρ. πληθ.} ψίθυρος: (ως προσταγή) τσιμουδιά! Λεν θέλω ν' ακούσω κουβέντα! φρ. δεν βγάζω τσιμουδια δεν λέω ούτε λέξη. σωπαίνω: *ήταν τόσο θυμωμένος, που δεν έβγαλα τσιμουδιά* ΣΥΝ. δεν κάνω κιχ, δεν βγάζω άχνα. Αρχαίο ουδε γρυ

Ετυμολογία. Αβεβ. ετύμου, πιθ. < μγν. «φάλτσο τραγούδι, άτεχνη ωδή» < κύρ. όν. Σίμος (βλ. λ. σιμός «πλακουτσοαύτης») + ώδή.¹⁷¹

ΤΣΙΜΟΥΤΙΑ λέξις αλλόκοτος συνήθης την φράσιν μη βγάλης τσιμουτιάν απο το στόμα σου. Μηδε γρύξης μηδιτιουν (Αριστοφάνης)

Σκασμός!

ΣΚΑΡΛΑΤΟΣ ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ, ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΚΑΘ' ΗΜΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ, ΜΕΘΗΡΜΗΝΕΥΜΕΝΗΣ ΕΙΣ ΤΟ ΑΡΧΑΙΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΙ ΤΟ ΓΑΛΛΙΚΟΝ ΜΕΤΑ ΠΡΟΣΘΗΚΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΥ ΠΙΝΑΚΟΣ ΤΩΝ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΚΑΙ ΠΑΛΑΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ 343

μουδιάζω [1α μππ. μουδιασμένος* : **1α.** νιώθω παροδική αναισθησία σε όλο το σώμα ή σε ορισμένο τμήμα ή μέλος του: Μούδιασε από το καθισιό και σηκώθηκε να κάνει μια βόλτα. Δεν μπορώ να περπατήσω, γιατί το πόδι μου είναι μουδιασμένο. || Μούδιασαν τα δόντια μου από το παγωτό. **β.** προκαλώ παροδική αναισθησία σε όλο το σώμα ή σε ορισμένο τμήμα ή μέλος του: Η ένεση μου μούδιασε όλο το πόδι. **2.** (μτφ.) **α.** βρίσκομαι σε έντονη αμηχανία και αδρανών: Μούδιασαν οι αγωνιστές μαθαίνοντας την προδοσία της ηγεσίας τους. **β.** προκαλώ έντονη αμηχανία: Με μούδιασε με τη συμπεριφορά του.

Το Λεξικό της κοινής νεοελληνικής ετυμολογεί τη λέξη μουδιάζω από το αρχαίο ελληνικό ρήμα **αίμωδιῶ**

[μσν. *μουδι(ώ)* μεταπλ. -άζω με βάση το συνοπτ. θ. *μουδιασ-* < αρχ. *αίμωδιῶ* ἔξινίζομαι (αποβ. του αρχικού άτ. φων. και τροπή [ο > υ] από επίδρ. του χειλ. [m])]

αίμωδία, ή "νόσημα των ούλων, πόνος των οδόντων" : έκ του *αίμωδός (μετασηματισθέν έκ του *αίμώδων) "ο έχων οδόντας προξενούντας πόνους", συγγ. τω άρχ. γερμ. *sehr* (νεογερμ. *sehr* = λίαν, πολύ) — ο προξενῶν πόνον.¹⁹⁶

Ἦμωδία πάθος οδόντων Ε αιμωδία αίμοδία ^{thma}

Η δική μου άποψη είναι ότι λέξη ίσως να σχετίζεται και με το λατινικό *mutus* : άφωνος, βωβός, μουγκός. Το ρήμα *mutio* ή *muttio* : όμλο χαμηλόφωνα, μουρμουρίζω (ηχομιμητικές λέξεις και δύο).

Πβλ. Αγγλικό *mute* και Γαλλικό *muet*

Η ενεργεια από το ρημα *mutitas* αφωνια μουτιτιά, μουδιά. Ουκί³ μουδιά: ούτε ψυθυρος > κι μουδιά > (με τσιτακισμό) ,τσιμουδιά.

³ οὐκί, Ιωνική διάλεκτος. αντί οὐχί Όπου οὐχί, Αττική διάλεκτος . τύπος του οὐ.

Σκασμός!

ΣΥΓΓΕΝΙΚΑ

Σιωπητήριο

Εννοείται σιωπητήριο⁴ σάλπισμα, το σάλπισμα που ειδοποιεί τους στρατιώτες να σιωπήσουν γιατί ήρθε η ώρα της νυκτερινής κατάκλισης. Στη στρατιωτική ορολογία λέγονταν «σκασμός».

Η σιωπή λέγεται στα ιταλικά *silenzio*. Ένα ομώνυμο μουσικό κομμάτι για σόλο τρομπέτα έκανε τη λέξη διάσημη. [AKOY](#)

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΑ

Λατινικά

Taceo

Η προστακτική **tace** σημαίνει σιωπα, σκάσε.

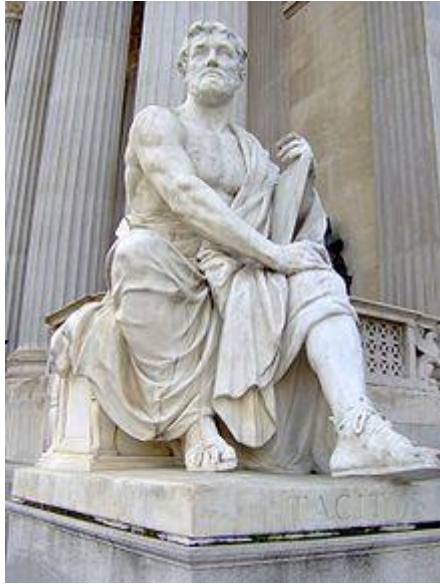
<i>tācēo, cūi, cītum, ēre, ¶ 1 int., a) se taire, garder le silence : tacendo loqui videbantur Cic. Sest. 40, en gardant le silence ils semblaient parler; nobis tacentibus Cic. Ac. 2, 101, sans que nous parlions; de aliqua re tacere Cic. Verr. pr. 27, garder le silence sur qqch; [pass. imp.] in aliqua re de se taceri vult Cic. Agr. 3, 4, il veut que le silence soit gardé sur son compte à propos de qqch; b) = silere, être silencieux, calme: VIRG. En. 4, 525; TIB. 2, 4 34; OV. H. 15, 198; TAC. H. 3, 85 ¶ 2 tr., taire, ne point dire, ne pas parler de : [acc. de pron. n.] quod tacui et tacendum putavi Cic. de Or. 1, 119, ce que j'ai tu et cru devoir taire [poét.] aliquem tacere VIRG. G. 4, 123, ne pas parler de qqn; cf. OV. M. 13, 177 dicenda tacenda loqui HOR. Ep. 1, 7, 72, parler à tort et à travers.</i>	taceo, cut, citum, ere, U 1 int., a) se taire, garderle silence : tacendo loqui videbantur Cic. Sest. 40, en gardant le silence ils semblaient parler; nobis tacentibus Cic. Ac. 2, 101, sans que nous parlions; de aliqua re tacere Cic. Kerr. pr. 27, gaxder le silence sur qqch ; [pass. imp.] in aliqua re de se taceri vult Cic. Agr. 3, 4, il veut que le silence soit garde sur son compte k propos de qqch; b) = silere, etre silencieux, calme: Virg.En. 4, 525; Tib. 2, 4 34; Ov. H. 15, 198; Tac. H. 3, 85 1J 2 tr., taire, ne point dire, ne pas parler de : [acc. de pron. n.] quod tacui et tacendum putavi Cic. de Or. 1, 119, ce que j'ai tu et cru devoir taire [poét.] aliquem tacere Virg. G. 4, 123, ne pas parler de qqn; cf. Ov. M. 13, 177 dicenda tacenda loqui Hor. Ep. 1, 7, 72, parler k tort et k travers.

⁴ Πβλ. Τα παρόμοιε εγερτήριο, προσκλητήριο που το «σάλπισμα» παραλείπεται ως ευκόλως εννοούμενο. Αντιθέτως το αποχωρητήριο δεν σημαίνει σάλπισμα, [αλλά ενν. μέρος] αν και παρόμοιοι ήχοι παράγονται σ' αυτό ίδια εάν προηγηθεί κατανάλωση οσπρίων.

Σκασμός!

Tacitus ο σιωπηρός.

Πούμπλιος Κορνήλιος Τάκιτος

Σύγχρονο άγαλμα του Τάκιτου έξω από την αυστριακή Βουλή.

Ο Τάκιτος, λατ. Tacitus (56 - 120), ήταν αξιωματούχος και ιστορικός στα χρόνια της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. Τα σωζόμενα τμήματα των δύο μεγάλων έργων: τα χρονικά (*Annales*) και οι Ιστορίες αναφέρονται στην ιστορία της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας από το θάνατο του Αυγούστου το 14 μ.Χ. καλύπτοντας την περίοδο από του Γάλβα μέχρι του θανάτου του Δομιτιανού και στα χρονικά περιγράφει τις βασιλείες του Τιβερίου, του Καλιγούλα, του Κλαυδίου και του Νέρωνος.

Στον εικοστό αιώνα, στη Μύκονο είδα τον Ροβινσώνα με δίκαννο. Με το παλιό στην πλάτη δισάκι του μου θύμιζε γαλάτη του **Τάκιτου**.

Νίκος Γκάτσος, Ο Ροβινσών στη Μύκονο - 1966

Sileo

απ όπου το **silentium** , **silence**,**silence**,[siletio](#)

Crepare

κουδουνίζω, σπάζω, θραυομαι, τρίζω, θρόιζω, δημιουργώ ποδοβολητό, κουδούνισμα, χαρασσομαι. Μτφ. Ψοφώ, πεθαινω επι ζωων. Η προστακτικη **crepa** είναι συνωνυμη του «σκασε» ή «σκασμός». Προφανως επειδη ο πεθαμενος παυει οριστικα να μιλάει. Το περιεργο ειναι ότι το ψοφάω (αρχαίο ελληνικό ρήμα ψοφέω σημαινει ηχω,κανω φασαρια).

Δανειο από το *Crepare* είναι το νεοελληνικό ρήμα **κρεπάρω** που σημαινει σκαω, διαρηγνυομαι από την στεναχωρια η το θυμο μου

Ιταλικά

Crepa προστακτικη του *crepare*

Γαλλικά

Tais-toi !, taisez-vous ! ta gueule !

gueule : Πρόσωπο, το πρόσωπο, το κεφάλι, φυσιογνωμία, στόμα,φωνή, μουσουδα επι ζωων.

Λέξη της αργκο . ta gueule ! : το στομα σου [ενν. κλείσε το]

Αγγλικά

Shut up shut your mouth!, shut up!, shut it!

Σκασμός!

Τουρκικά
Sus

ΦΡΑΣΕΙΣ

Βγάλε το σκασμό.

Ο σκασμός, το κρεπάρισμα σημαίνει και τον θάνατο. Υπακούει λοιπόν στη φρασεολογία των ασθενειών. Πχ. έβγαλα την ιλαρά, έβγαλα τη μπέμπηλη κλπ

Επειδή σκάω και κρεπάρω σημαίνει πεθαίνω όπως και το ψοφώ επί ζών η προστακτική ψόφα! Και το «ψόφος!» λεγόμενο προστακτικά είναι συνώνυμο του σκασμός.

Το έσκασε

Σημαίνει : διέφυγε, δραπέτευσε

Ετυμολογία

Είτε

από την αρχική σημασία, λύνω, χαλαρώνω τα δεσμά, αφήνω ελεύθερο· το αντικείμενο είναι το άλογο, ο ίππος ο οποίος τρέχει με αμολημένα τα λουριά (γκέμια, ηνία), το αρχαίο «από ρυτήρος». Ανάλογη: έφυγε στα τέσσερα.

Είτε

από τη διάρρηξη των πνευμόνων του αλόγου από το έντονο τρέξιμο. Συγγενές με το κρεπάρω (με μεταβατική σημασία: κάνω το άλογο να κρεπάρει, να σκάσει) είναι το κλατάρω (από το γαλλικό eclater)

η έννοια γενικεύτηκε και σε πεζούς. Αυτός που το σκάει από το μάθημα ή το σχολειό λέγεται σκασιάρης και η ενέργεια σκασιαρχείο.

Με έσκασε

Με πέθανε, με στενοχώρησε υπέρμετρος.

Να σκάσουν οι οχτροί μας.

Ευχή και κατάρα σε προπόσεις.

Έσκασα στα γέλια

Έβαλα τα γέλια, αλλά σε πολύ έντονο βαθμό. Εξερράγη.

Έφαγα τον σκασμό

Σωστότερο έφαγα μέχρι σκασμού. Εξερράγη, παράφαγα, εκορέσθην, διερράγη, έφαγα κατά κόρον> ακόρεστος: αχόρταγος.

Ανάλογες: έφαγα τον άμπακο, τον περιδρομο, το καταπέτασμα. Αφορούν το πιάτο, την άκρη του πιάτου, το τραπεζομάντηλο αντίστοιχα. Επέδρασαν στα έφαγα τον σκασμό, ενώ ο σκασμός είναι το αποτέλεσμα.

Έσκασαν τα χείλη μου ή τα χέρια μου

Ρήγματα του δέρματος από το κρύο

Σκασμός!

Δεν σκάει τ'αχειλι του

Δεν δημιουργείται άνοιγμα, χαραμάδα στα χείλη του δηλ. δεν χαμογελάσει.

Κόντεψα να κρεπάρω

Ανάλογες: μου ήρθε κόλπος, μου ήρθε κεραμίδα, μου ήρθε νταμπλάς (dampla : σταγόνα στα τουρκικά και κατ επέκταση θρόμβωση, εμβολή, αποπληξία)

Όχι θα κάτσω να σκάσω

Αρνούμαι να στενοχωρηθώ για κάτι.

Το «σκάω» εδώ έχει την έννοια του στενοχωρούμαι υπερβολικά. Από αυτή την έννοια παρήχθη και το ουσιαστικό «[σκασίλα](#)».

Πβλ. Το ρεφραίν σε ελαφρό τραγουδάκι (στίχοι του Φιλίππου Νκολάου)

Τέρμα και τελείωσε,
τέρμα οι λαχτάρεις.
Άξιζες, δεν άξιζες,
ούτε δυο δεκάρες.

Όχι θα κάτσω να σκάσω,
Τι λες καλέ, που θα πεθάνω;

Σκασίλα

Από το «σκάω» με έννοια του στενοχωρούμαι. Από αυτή την έννοια παρήχθη και η φράση «*σκασίλα μου!*», που λέγεται πάντοτε με ειρωνική σημασία.

Σχετικές:

- *Σκασίλα μου και σκορδοκαΐλα μου.*
- *Θα βάλω τη γάτα μου να κλαίει.*
- *Δεν θα χαλάσω τη ζαχαρένια μου.*
- *Βάζω στραβά το καπελάκι μου*
- *Δε μου κάνει ούτε κρύο ούτε ζέστη.*

Όλες έχουν τη σημασία: *Σιγά που θα στεναχωρηθώ.*

Χυδαιότερη και πιο εμφαντική η φράση : «*στ'αρχίδια μου*»

Argumentum ad silentio

(Νομ.) Η σιωπή αποτελεί τεκμήριον. Το τεκμήριο καθορίζεται κατά την σύναψη της σύμβασης εκτός αν ορίζεται από το νόμο. Η σιωπή είναι έννοια νομική και πολλές φορές σημαίνει την απραξία, την μη χορήγηση απαντήσεως ή την μη διατύπωση αντιρρήσεων ή ανεπαρκείς ενδείξεις. Προφανώς τάσσονται και ανάλογες προθεσμίες.

Σκασμός!

ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

Ασημένια μου λαλιά, χρυσή μου βουβαμάρα.

ΛΑΙΚΗ ΠΑΡΟΙΜΙΑ

Γυναίξι πάσαις κόσμον η σιγή φέρει.

Μένανδρος, 4ος αιώνας π.Χ., Αρχαίος Έλληνας ποιητής

Σ' όλες τις γυναίκες η σιωπή είναι στολίδι

Κρείσσον σιγάν

Καλύτερα να σιωπάς

Ο αν μη ίδης, μη λέγε. Ειδώς σίγα.

Σόλων

μτφρ: Μη μιλάς για ό,τι δεν ξέρεις. Και όταν μάθεις, σιώπα.

Η λέγε τι σιγής κρείττον ή σιγήν έχει

Να λες κάτι που να είναι καλύτερο απ την σιωπή αλλιώς σιώπα.

Τα πολλά λόγια είναι φτώχεια

Οι πράξεις είναι αυτές που φέρνουν αποτελέσματα και όχι οι συζητήσεις.

Λίγα λόγια και καλά

Το πολλά λόγια δυσκολεύουν την κατανόηση η λακωνικότητα και σαφήνεια καθιστούν πιο κατανοητά τα λεγόμενα.

Κρύβε λόγια

Ανάλογες: Άλλα λόγια ν' αγαπιώμαστε που σημαίνει σταματά αυτό το θέμα συζητήσεως (λέγε άλλα λόγια) για να (αγαπιόμαστε) μην τσακωθούμε.

σκάει ο διάβολος που κλάνει ο πεθαμένος

ο ισχυρός σκάει από το κακό του, όταν ακούει κάποιον ανίσχυρο και φτωχό να κομπάζει ενώ δεν έχει τίποτε

Κάνε την πάπια.

Έχει την σημασία «μη μιλάς», «κάνε τον ανήξερο»

Σκασμός!

Στη βυζαντινή εποχή, αυτός που κρατούσε τα κλειδιά του παλατιού -ο κλειδοκράτορας- ονομαζόταν **παππίας**⁵. Με τον καιρό αυτό το όνομα έγινε τιμητικός τίτλος, που δίνονταν σε διάφορους έμπιστους αυλικούς. Κάποτε – όταν αυτοκράτορας ήταν ο Βασίλειος Β΄ – παππίας του παλατιού έγινε ο Ιωάννης Χανδρινός, άνθρωπος με σκληρά αισθήματα, ύπουλος και ψεύτης. Από τη στιγμή που ανέλαβε καθήκοντα, άρχισε να διαβάει τους πάντες. Όταν κάποιος τού παραπονιόταν πως τον αδίκησε έλεγε υποκριτικά «Είσαι ο καλύτερός μου φίλος. Πως μπορούσα να πω εναντίον σου στον αυτοκράτορα;» Η διπροσωπία του αυτή έμεινε κλασική στο Βυζάντιο.

Γι' αυτό, από τότε, όταν κανείς πιανόταν να λέει κανένα ψέμα στη συντροφιά του ή να προσποιείται τον ανήξερο, οι φίλοι του έλεγαν ειρωνικά «Ποιείς τον Παππία;» Φράση που έμεινε ως τα χρόνια μας με μια μικρή παραλλαγή. Παρετυμολογούμενη η φράση έδωσε μια ψευτοαθαρευουσιάνικη μορφή: «Ποιεί την νήσαν» και την σύγχρονη της αργκό «κάνει το κουνέλι». Από την παραλλαγή αυτή άρχισε να γράφεται πάπια αντί παππία.

Qui tacit consentit

ο σιωπών συναινεί

Αντίθετες

Λέγε, λέγε το κοπέλι έκανε τη γρά να θέλει.

Η επανάληψις είναι μήτηρ της μαθήσεως

Η αντίστοιχη λατινική «repetitio est mater studiorum»

[ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ](#)

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Η Σιωπή Των Αμνών

Η Σιωπή των Αμνών (Silence of the Lambs) είναι ταινία θρίλερ παραγωγής 1991, σε σκηνοθεσία Τζόνθαν Ντέμι, με τους Τζόντι Φόστερ και Άντονι Χόπκινς στους πρωταγωνιστικούς ρόλους. Το σενάριο της ταινίας έχει βασιστεί στο ομώνυμο μυθιστόρημα του Τόμας Χάρις. Η ταινία βραβεύτηκε με πέντε βραβεία Όσκαρ.

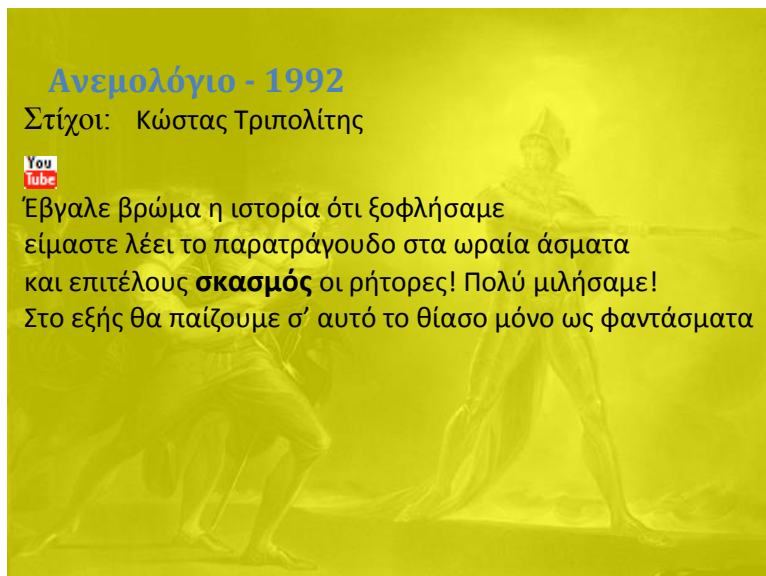
Από τις Πράξεις των Αποστόλων 8:32

ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ.

⁵ **παππίας, -ου, ὁ**, υποκοριστικό του *πάππας*, αγαπημένε μου πατερούλη, σε Αριστοφάνη. Όπου *πάππας, -ου, ὁ*, μπαμπάκας, πατερούλης, παιδική λέξη αντί *πατήρ*, πατέρας (ὅπως *μάμμα* για τη *μήτηρ*), στην κλητική· *πάππᾶ, φίλε*, σε Ομήρο. Οδύσσεια· με αιτιατική, *πάππαν καλεῖν*, ὅπως *παππάζειν*, σε Αριστοφάνη. Απέκτησε την έννοια ο φροντιστής, επιστάτης. Πβλ, και τον Στάλιν ονόμαζαν «πατερούλη», επειδή «φρόντισε» καμπόσους καταλλήλως.

Σκασμός!

ΤΡΑΓΟΥΔΙ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

[σιγά το πράμα](#)

196

Συγγραφέας: J.B.Hofmann

Τίτλος: Ετυμολογικό Λεξικό Αρχαίας Ελληνικής

261

Συγγραφέας: ΣΤΑΜΑΤΑΚΟΣ

Τίτλος: ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

Εκδότης: ΦΟΙΝΙΞ

Έτος:1972

Thma

Thomas Magister : Ecloga vocum Atticarum

1111

Συγγραφέας: ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΜΩΥΣΙΑΔΗΣ

Τίτλος: ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ -ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ

Εκδότης: ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Έτος:2005